Bij de opening van dit congres moge ik allereerst enkele woorden wijden aan de nagedachtenis van een groot Nederlander, die van ons is heengegaan. Bijzonder treffend is in de afgelopen dagen gebleken, welk een grote plaats Mgr. Bekkers in ons land innam en hoezeer hij de liefde en de sympathie genoot niet alleen van ons. Katholieken, maar ook van talloze niet- Katholieken. Hij heeft zich geheel gegeven zoals hij was : openhartig en begrijpend, trachtend daar waar nood was deze te verlichten, daar waar onduidelijkheid was duidelijkheid te scheppen. In zij helaas te korte leven heeft hij zijn gaven ten volle gebruikt en het is aan ons te trachten in zijn geest verder te werken.

Het Congres dat wij vandaag houden en waarvoor een zo verheugend grote belangstelling bestaat dient ter voorbereiding van de Gemeenteraads-verkiezingen. In mijn korte openingswoord zal ik mij dan ook hoofdzakelijk daarmede bezig houden en ik zal mij ervan onthouden onderwerpen aan te snijden waarvan de bespreking ligt op het terrein van de Fractievoorzitter, hoe moeilijk het mij valt het zij in alle eerlijkheid gezegd -, mij deze zelfbeperking op te leggen. Toch is dit juist, en wel om twee redenen: vooreerst moet worden voorkomen, dat wij een herhaling krijgen van wat zich bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten heeft afgespeeld, toen nl overal uitvoerig de landspolitiek aan de orde kwam, terwijl over de belangrijke zaken die liggen op het provinciale vlak niet of nauwelijks werd gesproken. Nu het gaat om Gemeenteraads-verkiezingen is er alle aanleiding juist bij de belangrijke taken die de gemeenten hebben stil te staan en ons daarop te richten. Drie onderwerpen zijn vanochtend in de sectie-vergaderingen behandeld en deze zijn van grote betekenis : de gemeentelijke samenwerking en de voor onze groeiende bevolking en voor onze jonge mensen zo belangrijke onderwerpen : sport en recreatie.

Er bestaat nog een tweede reden waarom ik mij ervan zal onthouden algemene politieke onderwerpen aan te roeren : deze reden is niet dat het voor mij gemakkelijk is moeilijke zaken aan een ander, i.c. de Fractievoorzitter, over te laten, maar ik heb het oog op de juiste taak- en werkverdeling tussen Partij en Fractie. Er wordt veel gesproken over onduidelijkheid in de politiek, maar wat in de afgelopen weken - bepaald niet in onze Partij - , is vertoond aan marcheren in verschillende richtingen van partij en fractie is bepaald niet geschikt geweest om de duidelijkheid te vergroten. Het kan en mag niet zo zijn, dat de Partij handelingen verricht of uitlatingen doet en tegelijkertijd als het ware een knipoog geeft aan de fractie en bevriende ministers dat men er maar niet te zwaar aan moet tillen, want dat het voor de achterban bestemd is. De buitenstaander maakt geen onderscheid tussen partij en fractie, hij kijkt naar daden en luistert naar woorden, die geacht worden het partij-standpunt te zijn. In onze partij, zo mogen wij met voldoening constateren, liggen de verhoudingen zuiver en duidelijk. De Partij heeft een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt van kiesvereniging naar politiek beweging. In de tijd van de R.K. Staatspartij was dit wel heel anders. Zo werd b.v. de Partijraad niet voorgezeten door de Partijvoorzitter maar door de voorzitter van de Tweede Kamer-Fractie. Deze had dan ook volgens het reglement "de algemene leiding van de staatkundige arbeid op de grondslag en ter uitvoering van het program". De huidige situatie , dat de Voorzitter van de Tweede Kamer-fractie belast is met de leiding van de parlementair-staatkundige arbeid en als zodanig ook deel uitmaakt van het Partijbestuur en het Dagelijks Bestuur als adviserend lid. Dit is al een waarborg, dat geen verschillende mars-routes worden gevolg, waarbij uiteraard ook een rol spelen goede persoonlijke verhoudingen onderling, die gelukkig bij ons ruimschoots aanwezig zijn. De Partij doet aan politiek, neemt ook politieke standpunten in en heeft het volste recht deze ook naar buiten uit te dragen. Anderzijds is het zo, dat wanneer de Partij meent, dat de gekozenen in de volksvertegenwoordiging een standpunt innemen, waartegen in de Partij bezwaren bestaan, deze ter kennis van de Fractie worden gebracht. Onaangetast dient echter te blijven de eigen verantwoordelijkheid van de Fractie. De leden van
de fractie immers zijn geen mandatarissen van de Partij. Zij zijn gebonden aan het partijprogram maar met inachtneming daarvan bepalen zij zelfstandig hun standpunt. Vanzelfsprekend zal de fractie rekening houden met critiek, wensen en verlangens die uit de Partij komen, maar bindende opdrachten zijn dit niet. Bij de candidaatstelling voor nieuwe verkiezingen kan de partij dan tot uitdrukking brengen, welke waardering zij heeft voor hetgeen in de afgelopen parlementaire periode door de fractie en haar leden is verricht. Trekt men deze lijn nu door op het gemeentelijke vlak dan is het beeld ongeveer gelijk : de gekozenen zijn gebonden aan het gemeente-program en hebben tot taak dit zo goed mogelijk te verwezenlijken, maar zij zijn, eenmaal gekozen, geen mandatarissen van de plaatselijke afdelings-besturen. Het spreekt vanzelf dat het noodzakelijk is, dat zij de plaatselijke partij-organen informeren en dat deze hunnerzijds de gekozenen op de hoogte stellen van wat er plaatselijk in de partij leeft, maar dit dient niet te geschieden in de vorm van het afleggen van rekening en verantwoording of het geven van bevelen, die moeten worden uitgevoerd. Waar het om gaat is, dat inzicht wordt gegeven in de gang van zaken en dat een verklaring wordt gegeven van de redenen die tot het innemen van bepaald standpunt hebben geleid. De taken en verantwoordelijkheden van de gekozenen in de gemeenteraden worden helaas vlak onderschat. Wanneer er ergens een aangewezen mogelijkheid is voor contact tussen kiezers en gekozenen dan is het juist op het plaatselijke vlak, maar ook daar ontbreek helaas contact nogal eens. Het is duidelijk dat het onderhouden van dit contact moeilijken is naarmate de gemeente groter is, maar wij moeten ernaar streven juist plaatselijk dit contact zo hecht mogelijk te maken. Wil men het veelal bestaande gebrek aan politiek belangstelling doorbreken dan is de plaatselijke politieke organisatie daarvoor het meest en eerst aangewezen middel. Het is verder van de grootste betekenis, dat de plaatselijk gekozenen zich metterdaad tonen de vertrouwensmensen, waardoor de kiezers zich werkelijk vertegenwoordigd voelen. K.V.P.-ers moeten het gevoel hebben, dat zij terecht kunnen bij degenen, die zij gekozen hebben, dat deze open staan voor hun bezwaren en hun zorgen.

Wanneer er iets duidelijk is gebleken uit de uitslag van de verkiezingen voor de Provinciale Staten dan is het wel, dat er tallozen zijn die het gevoel hebben, dat er over hen en zonder hen wordt beslist. Ongetwijfeld heeft dit ook betrekking op besluiten die worden genomen op landelijk niveau, maar laten wij er ons niet in vergissen : hetgeen men in de plaats van zijn inwoning ervaart ligt zoveel dichterbij en het eerste contact tussen burger en overheid is juist daar. En naarmate onze maatschappij ingewikkelder wordt groeien de overheidsbemoeiingen en dus ook de aantallen keren, dat de burger daarmede in aanraking komt. Dit betekent dat de gemeentebesturen, dus ook de gekozenen in de gemeenteraden, vooral twee dingen in het oog dienen te houden : vooreerst dat de plaatselijke overheidsorganen en -instellingen moeten functioneren overeenkomstig de bedoeling, derhalve dat zij werkzaam zijn ten dienste van de burgers. Dit zou een volmaakt overbodige opmerking moeten zijn, maar is het helaas niet, De burgers komen het eerst in contact met de bureau ter plaatse. De Nederlandse burger moet zich voor tal van zaken vervoegen bij een bureau of een loket. Hoevelen zijn er niet, die zich na een bezoek aan een loket voelen als degenen, die in langvervlogen jaren in de biechtstoel "het schuifje" kregen. Hoeveel ergernis wordt er niet gewekt wanneer iemand maar moet wachten tot een
geanimeerd
gesprek tussen degenen die zich achter het loket
bevinden is geëindigd alvorens zij te woord worden gestaan? "De klant is koning" is er niet meer bij, en toch is de burger de klant, die bovendien degenen, die hem moeten bedienen, betaalt. Hoevelen worden niet afgeschrikt al bij het binnenkomen van een bureau, waar zij voor hun belangen terecht moeten door rode lampjes boven de deuren ten teken dat daarachter een belangrijke conferentie gaande is of door een bordje "niet storen", Het lijken kleinigheden, maar ze zijn zo belangrijk. Laat ieder die het aangaat in het oog houden, dat daar waar ambtelijke bemoeiing nodig is deze geschiedt op zodanige wijze, dat duidelijk is, dat deze er is ten behoeve van de burger. Een ander belangrijk punt, ook in het gemeentelijk bestuur, is vervolgens dat er met argus-ogen op moet worden toegezien, dat geen overheidsbemoeiing plaats vindt die niet noodzakelijk is en dat in ieder geval de grootst mogelijke mate van efficiency wordt betracht.

Dit betekent, dat men erop uit moet zijn dat nauwkeurig wordt nagegaan, welke taken kunnen worden beëindigd en welke vereenvoudigingen kunnen worden toegepast in de takken van overheidsbemoeiing die niet gemist kunnen worden. Er zijn talloze voorbeelden te noemen van hoe de burger de ambtelijke hulp ervaart. B.v. een huisvader van een groeiend gezin, niet slecht maar te klein gehuisvest, adverteert een jaar lang voor woningruil. Hij slaagt niet en wendt zich tot het huisvestingsbureau in zijn woonplaats. Na verloop van tijd ontvangt hij een keurige
brief
ik moge u adviseren in uw geval te trachten door middel
van een woningruil tot een oplossing te komen, in welk geval
wij bereid zijn bij het verlenen van een woning te verlenen.

Is het te verwonderen, dat deze man uit zijn vel springt en zich afvraagt, waarom een ambtenaar zijn tijd zit te verdoen met het schrijven van dit soort brieven ? Sprekende over efficiency : het vraagstuk van de overheids-uitgaven is urgenter dan ooit. De gemeenten klagen steen en been en soms terecht. Toch is het de taak van de gemeente-raad niet alleen te letten op hetgeen voor de eigen gemeente nuttig en wenselijk zou zijn. Het is leerzaam om na te gaan, hoe het met de stijging van de uitgaven op de gemeentelijke kapitaalsdienst gesteld is. Blijkens het verslag van de Nederlandse Bank 1965% blz. 226, bedroeg de stijging van 1963 tot 1965 dus over 2 jaar : voor openbare werken 58%, voor nutsbedrijven 100 voor onderwijs 50 voor grondbedrijf 19.5% en voor overige projecten 28%. Cijfers, die veelzeggend zijn en die aantonen, dat nauwlettend moet worden toegezien dat ook gemeentelijk strikte en duidelijke prioriteiten moeten worden gesteld. Het klinkt misschien vreemd, maar in veel gemeenten is er meer aanleiding voor een plaatselijk feest bij gelegenheid van het gereedkomen van een nieuwe riolering of een waterzuiverings-installatie dan van een fraai representatief gebouw. Na 14 jaar gemeenteraads-lidmaat- schap weet ik, dat het moeilijk is niet te trachten voor de
eigen gemeente alles te verkrijgen wat mogelijk zal men moeten pogen het breder te zien.
maar toch

Wie nog dacht dat in ons land alles mogelijk was en dat het niet op kon, ondanks vele en ernstige waarschuwingen, zal
coll.
200566.
langzamerhand tot het inzicht zijn gekomen, dat deze sprookjes-mentaliteit ten einde is. En dit betekent tevens het einde van mijn openingswoord, aangezien ik ongewild begin te komen op het terrein van de Fractie-voorzitter, die als ik mij niet vergis het een en ander op het hart heeft over het algemene financiëel~economische beleid. Een slot-opmerking : wij hebben als K.V.P, gemeentelijk, provinciaal en landelijk ons program en ons beleid. Het is onze taak en onze plicht een vaste lijn te volgen. Richtsnoer is het landsbelang. Wij houden hierop het oog gericht, zonder ons te laten afschrikken door dreigementen van wie dan ook, zelfs niet van de Heilige Bernulphus! Wij zijn er ons bewust van dat op ons als grootste partij een zware verantwoordelijkheid rust, maar wij zullen deze als altijd weten te dragen.